

РЕЦЕНЗИЯ

от

проф.д-р Борис Кирилов Сергинов

за кандидатурата по конкурс за „Професор“ в област на висше образование 8. Изкуства, професионално направление 05.08.04 „Изкуствознание и изобразителни изкуства“, научна област 8.2 „Изобразително изкуство“ (текстил и интериорен дизайн), към департамент „Дизайн“ при НБУ, г.София

на доц.д-р Емилия Кирилова Панайотова

и документите представени по конкурс за присъждане на академична длъжност „Професор“ както и монография на тема: „Дизайнът. Как да го разбираме“.

1. Актуалност и значимост, приноси на монографичния труд представен за присъждане на академична длъжност „Професор“

Тема на предложената за рецензия монография е „Дизайнът. Как да го разбираме“. Този текст представя една цялостна гледна точка върху сферата на дизайна, анализирана не само от гледна точка на изкуството или техниката, но и от гледната точка на човека като част от различни системи, в които той е неотменен елемент. Доц. д-р Панайотова пише, че в научната литература се срещат най-различни мнения относно това, дали дизайнът може да бъде разглеждан като самостоятелна област на човешкото познание. И по нататък отбелязва, че

„дизайнът има самостоятелното значение като отделна област на познанието, която без да се противопоставя нито на „чистата“ наука, нито на „чистото“ изкуство интегрира в себе си качествата както на едната, така и на другата област“. По нататък в монографията се прави един много важен извод, на който искам да наблегна, а именно, че сред основните елементи, които трябва да бъдат изяснени (по отношение на категориите в дизайна) са: форма, композиция, цвят, ергономия, функционалност. Доц. д-р Панайотова пише „Водещо значение при формообразуването в дизайна имат културните, историческите и естетически потребности, които доминират в определен период от време. Най-често под форма се разбира границата на нещо (при това не само материална), което позволява да се говори за формите в по-широк контекст. Разбирането за форма е от водещо значение и за разбирането на дизайна. Тук тя се разбира като израз на външния вид (стайлинга) на определен предмет явяващ се част от предметната среда на човека.“ Именно в тези думи се състои един от най-приносните моменти в монографията, защото в тази част на предложения за рецензиране труд се загатват процесите, които протичат и взаимовръзките, които се създават между различните изкуства в сферата на дизайна и жизнената среда. Както Панайотова отбелязва в тази част на монографията е разкрит приноса на методологичния подход към дизайн проектирането в неговата същностна пълнота, като са изследвани основните каузални връзки между феномена на дизайна и

другите нива на средата, които оказват въздействие върху дизайна и на свой ред възприемат въздействия от негова страна. Самата тя пише : „Важно значение за методологията приложима към изследването на съвременния дизайн е изградената синергийна взаимовръзка между отделните елементи на дизайна и функциите на отделните психологически механизми на разбирането, които изграждат рационалния подход отразен в този термин.“ Друг вече практико-приложен принос на изследването се състои в анализиранията „Техника за решаване на дизайнерски задачи“.

Тук доц.д-р Панайотова ясно показва, че при анализа на проектната дейност по време на изпълнение на дизайнерската задача и при предпроектирането е нужно да бъдат изследвани и посочени генералните характеристики на отделните методи без те да се обвързват с конкретно приложение в определена област на дизайна. Заедно с това препоръките, които тя прави по отношение на техниката са максимално конкретни и дават възможност за практическа дейност. Този практико-приложен аспект на монографията е от съществено значение особено за начинаещите дизайнери.

Според самата авторка:

„Към категорията на практико-приложните приноси могат да бъдат отнесени:

- 1) Предлагат се синергийни подходи в конструирането на съвременната жизнена среда, които да интегрират съвременната техника в това число и достиженията в областта на съвременното материалознание и прилагането

на информационните технологии. Определят се практически подходи при преодоляването на критични елементи от развитието на жизнената среда отнасящи се до различни области на дизайна.

2) В публикациите се правят практически препоръки в областта на текстилния и интериорния дизайн, в това число и въвеждането на съвременни технологии в тази област на дизайна при проектирането, изработването и реализирането на съответните продукти. Дава се оценка на съвременното състояние на производството в сферата на текстилния дизайн, както и възможните перспективи за развитието му;

3) Предложени са модели на проектиране на продукти от текстилния и интериорния дизайн включващи използването на нови технологии в практическата част и нови модели на решения в тази област, предполагащи прилагането на транскултуралния подход в дизайна;

Към анализа на модата в съвременния дизайн:

Приносите в тази област са свързани с анализа на социалните функции на модата в дизайна, както и на интегративните социални процеси, които обуславят наличието на съвременните модни тенденции.

В публикациите са засегнати и проблемите на кризисните явления в съвременните модни тенденции, както и анализ на начините за тяхното преодоляване. На основата на теоретичния анализ се посочват основните пътища за проектирането на модните тенденции с оглед същността на социалнопсихологическите процеси в обществото."

Обхващайки такъв актуален и ясно изразен проблем, трудът поставя различни наболели въпроси и очертава, конкретни конфликтни ситуации възникнали съвсем наскоро в съвременната визуална и жизнена среда. Научните търсения на доц.д-р Панайотова са инспирирани и от различните гледни точки присъщи както на художника, така и на дизайнера и този подход поставя многопосочни въпроси и спомага за конкретизирането на проблема за разбирането на дизайна.

2. Основни понятия

Ключови думи в изследването са основни понятия като, стил, интериорен дизайн, жизнена среда, графичен дизайн, устойчив дизайн, еко дизайн, синергийна взаимосвързка, психологически механизми на разбирането, наноелектроника и нанофотоника, наноматериалите и наноструктурните покрития, нано и нанобио технологиите, когнитивните науки и социоhumanитарни технологии. Смятам подхода към основните понятия за подходящ, защитим и научен. Въз основа на казаното до тук сме на мнение, че актуалността и необходимостта от предприетото в дисертационния труд изследване са достатъчно аргументирано и убедително доказани. Видимо, резултатите от това изследване имат адресати и бенефициенти в различни области:

В теорията на дизайна и организацията на жизнена среда, като това са съответно изследователи - теоретици на изкуствата, дизайна и архитектурата; изкуствоведи; културолози; и други.

В образованието – преподаватели и студенти по специалностите на визуалните изкуства, дизайна и архитектурата; и други;

В практиката – дизайнерски компании, фирми за производство и проектиране на текстилен и интериорен дизайн, проектни бюра и практикуващи художници, дизайнери, архитекти и свободни творци. и т.н.

При разглеждането на кандидатура за присъждане на академична длъжност „Професор“ по конкурс се разглеждат три аспекта от дейността на кандидата а именно: научна и творческа дейност, преподавателска работа и административна активност. По научната дейност и по отношение на публикуваната монография до тук беше казано много, смятам, че сега е момента да се обърне внимание на творческата биография на доц.д-р Емилия Панайтова, която творческа биография е много динамична и изпъстрена с успехи. Завиден е броят на творческите реализации, проектите и изложбите реализирани от Панайотова в архитектурни, интериорни и градски пространства. Нейният принос към развитието на съвременното българско изкуство е видим и значим само след един бегъл поглед хвърлен върху нейната творческа биография.

Бих искал да спомена само няколко награди: Награда на секция Текстил-СБХ, за творбата „Разговор“,
Годишна награда на СБХ за творбата "В Ателието",
Диплом от Квадриеналето на Декоративно-приложните изкуства в Ерфурт, Германия за творбата "Хармония в

синьо", Награда на Национална младежка изложба -СВХ ,
Награда на Министерство на културата, за творбата
„Етюд в червено“. Що се отнася до административната
дейност на доц.д-р Емилия Панайотова през годините, то
тя е минала през всички етапи на академичната
администрация още като директор на художествената
гимназията за приложни изкуства „св.Лука“, директор на
бакалавърските програма към департамент „Дизайн и
архитектура“ в НБУ и по късно като директор на
програмния съвет към департамент „Дизайн“, с
изключителна толерантност в междуличностните
отношения, както и със завиден усет за работа в екип,
съчетан с отлични управленски умения.

И в заключение искам да заявя че:

Систематични изследвания върху дизайна, интериорния
дизайн и текстила от подобна гледна точка не са
правени до сега в рамките на Българската академична и
университетска общност и са рядкост и изключение дори
в чуждестранната академична среда. В представянето на
интердисциплинарен поглед върху избраната проблематика
се състои един от основните, важни моменти, които
настоящата работа успява отлично да осветли.

В този смисъл научната дейност на кандидата се
базира, както констатирахме по горе, върху един
синкретичен подход към проблематиката, като съчетава
според мен изкуствоведски, културологични,
художествено-творчески и дизайнерски гледни точки и
методи.

Работата по темата показва, че подходът и научноизследователският метод са основателни и спомагат за решаването и постигането на целите и задачите, които си поставя представения за рецензиране труд.

Оценявам високо творческата, научната, преподавателската и административната дейност на доц. д-р Емилия Панайотова, качествата и приносите на представената за рецензиране монография, изследователската и проектантската ѝ работа, тяхната обществена, социална и научна значимост, личния принос на автора в творчески план и практическата полезност и актуалност на изследваните проблеми в монографията и научните публикации, предлагам на уважаемите членове на научното жури да дадат съгласието си за присъждането на академична длъжност „Професор“ на доц.д-р Емилия Кирилова Панайотова.

6.05.2016 г.
Гр. София

Рецензия .....
(проф.д-р Борис Сергинов)